

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

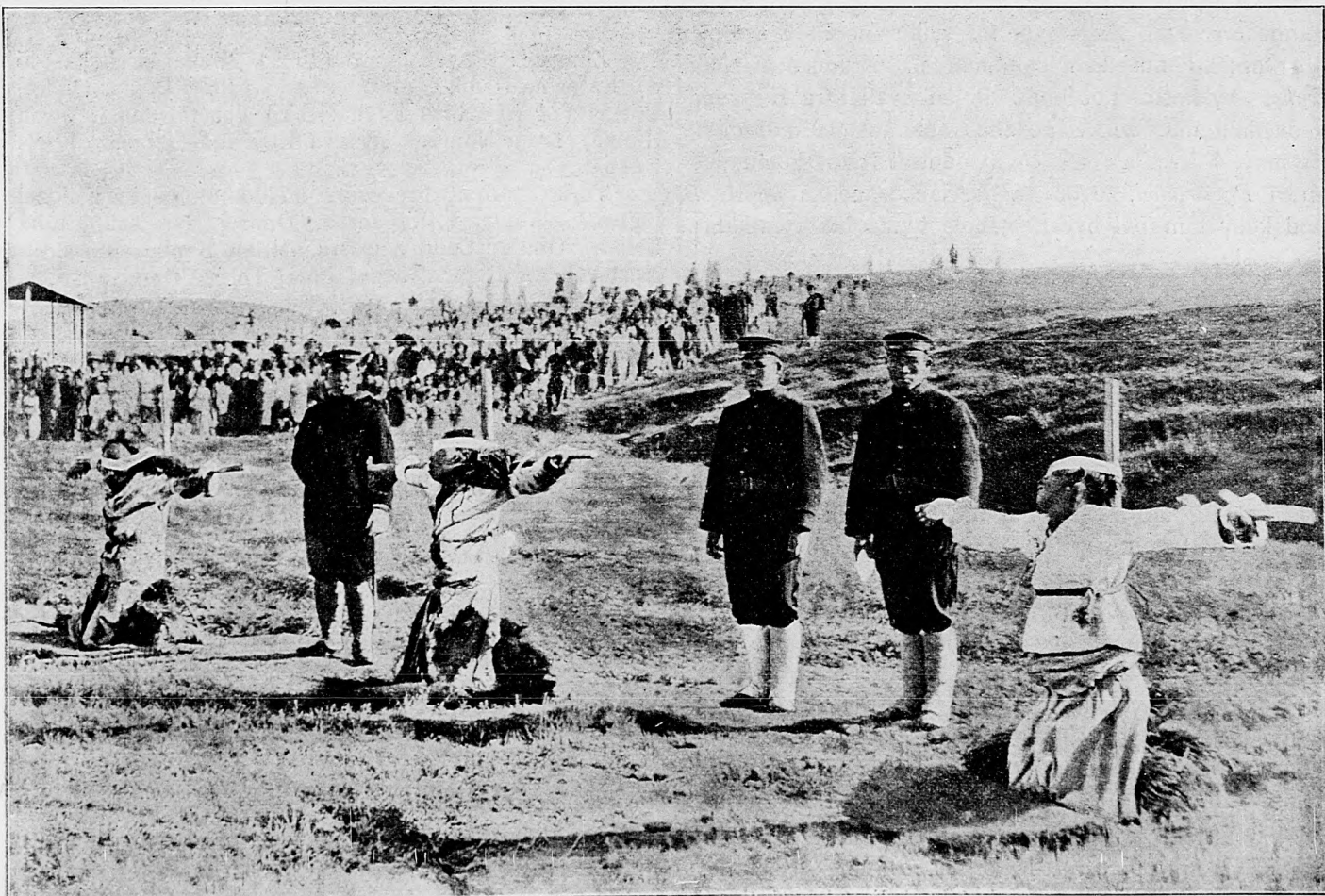
Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Krvavá vzbura v Černovej.

Opravdu s krvácajúcim srdcom musíme na vedomie dať kresťanskému ľudu našemu tú smutnú udalosť, aká sa prihodila v nedeľu dňa 27. októbra v Černovej v liptovskej stolici. Deň tento mal byť sviatočným pre veriacich obce a okolía, bo vtedy požehnaný a službám Božím odovzdaný mal byť novovystavený kostol v obci, miesto plesu a radosti stal sa ale pamätným

takou krušnou udalosťou, aká v dejinách našej vlasti nemá posiaľ páru. Katolícky ľud vzbúrili sa proti svojim kňazom, so zbraňou v ruke obrátil sa proti zástupcom svetskej vrchnosti! Smutný následok tejto zaslepenosti je krveprelätie. I tu treba nám to opakovať, že sme my jednotajne napomínali, a takrečeno složenými rukami prosili tých všestranne známych agitátorov slovenského ľudu, aby nešťvali, nebúrili úbohý ľud proti vrchnostiam, bo to bude mať veľmi brozné

Na smrt' odsúdení Korejci.

a smutné následky a povedie ku prelievaniu krve toho ľudu, ktorému sa vydávajú za priateľov a vodcov. Naše prosby a napomínania ale ostaly bez všetkého výsledku. Stalo sa to, čo sme vždy predpovedali. Búrenie a štvanie agitátorov viacej zavedených ľudí zaplatilo svojim životom. Zprávu o tejto hroznej a smutnej udalosti podávame v nasledovnom:

Príčina vzbury.

Černová nenie samostatná obec, patrí ku Ružomberku a je od mesta asi na pol hodiny vzdialená. V cirkevnom ohľade prináleží ku ružomerskej fare. V Černovej sa narodil Ondrej Hlinka, ktorý ako ružomerský farár aby si vo svojom rodisku stálu pamiatku založil, zaviedol sbierku ku vystaveniu kostola v Černovej. Milodarov sa hodne nasbieralo a kostol vystavený bol v gotickom slohu u päty vršku, hľadiac k Ružomberku. Keď kostol dohotovili, Hlinka vtedy už suspendovaný bol od úradu. Hlinkovi priatelia chceli, aby nový kostol Hlinka benedikoval, požehnal totiž a odovzdal službám Božím. Lež z úradu vyzdvihnutému farárovi a kňazovi sa toto dovoliť nemohlo. Požehnanie kostola bolo teda odložené. Konečne jeho excellencia osvietený pán biskup spišský Alexander Párvy požehnanie kostola ustanovil na 27-ho októbra. Mal on úmysel sám prísť do Černovej a bol by kostol nie požehnal, lež posvätil, potom sa ale súkromne dozvedel, že je tam ľud pobúrený a tak ustúpil od prvotného úmyslu a splnomocnil kanonika *Kurimszkyho*, aby kostol požehnal. Pojednávali aj s Hlinkom a povedali mu, že pri požehnávaní kostola môže byť prítomný. Hlinka ale v liste to odpísal liskovskému dekanovi *Pazúrikovi*, že on ku posviacke kostola nepríde. Snáď keby tam bol býval, nebolo by to tak veľmi ďaleko prišlo.

Štvanie a búrenie.

Zdalo sa, že sa v Černovej ľud utíšil a preto bolo ustanovené požehnanie kostola v nedeľu odbaviť. Toto utíšenie ale bolo len na oko. Búrenie prevádzalo sa riadne. V Ružomberku verejne hovoria o tom, že *Hlinkova* sestra a *Štefan Kaltiar* ako by dľa istého plánu búrili ľud. Agitátori búrili ľud nielen v Černovej, lež na celom okolí Ružomberka. Dokázaná vec je, že len u jedného kupca so železom v Ružomberku kúpili ľudia *stopäťdasiat* revolverov. Hovorilo sa, že biskup spišský sám príde ku posviacke kostola a potom «s ním urobia poriadok», príde po ňom vraj nový biskup a ten odoženie všetkých maďarských kňazov. Liskovský dekan *Pazúrik* dostal viacej bezmenných listov.

Krvavé udalosti.

Nikto by si nebol ani pomyslel na to, že v Černovej pripravuje sa ozajstné organizované sprisahanie. Len veľkú vysvitlo, že po susedných dedinách túlili sa

agitátori a búrili ľud. V Černovej boli ešte v nedeľu ráno a potom uvrzli.

Ružomerský slúžny *Pereszlényi* z obozretnosti a ku všetkým prípadnostiam poslal do Černovej 16 žandárov, z ktorých deväť postavilo sa ku kostolu. Pokojnejší ľudia dediny stáli pri kostole, známi kriklúni černoší s viacej podozrivými ľuďmi z Ružomberka postavili sa pred dedinu ku novovystavenej škole, tam stálo aj 7 žandárov.

Okolo desiatej hodiny dorazily ku dedine dva koče. Na prvom sedel slúžny *Pereszlényi* a na druhom dekan *Pazúrik* a ružomerský administrátor fary *Fischer*. Tu razom letely zo všetkých strán kamene, slyšať bolo potupné výkriky, zdvihol sa náramný hluk, koče napadli, kone chytili za opraty a postavili krížom cesty. Dekana *Pazúrika* trafil kameň na čelo, podobne aj kántora. No ale úrazy neboly nebezpečné. Deväť žandárov najprv tišilo ľud, potom kolbami pušiek probovali robiť poriadok. S 300—400 fanatizovanými ľuďmi nemohli ale ničoho vyvieť. Luza napadla aj žandárov, bili sa chlap s chlapom. Naraz zahučaly výstrely z revolverov. Volakto z luze strelil na dekana a medzi žandárov, lež netrafil. Žandári na to bajonettami chceli luzu rozohnať, a len keď im začali chlapi flinty z rúk vykrúcať a až keď viacerých kamením poranili, potom až začali strieľať, nie ale naraz všetci, lež po jednom v čas najväčšej potreby. Takto padlo 24 výstreliv. Tieto výstrely trafily nasledujúce:

Obety vzbúrenia.

Zomreli: Pavel Jancsi (45 r.), Michal Peliska (45 r.), Katarína Demkó, Antónia Lejkó, Jozef Lejkó, Ondrej Uhrina (24 r.), Róza Faga (18 r.), Jozef Demkó, Jozef Hlinka, Ignác Jancsek, vdova Katarína Debnár, Karol Otiepka.

Tažko ranení prevezení sú do nemocnice: Jozef Lajcsiak, Katarína Kabaeska, Ondrej Szmeska, Anna Urbán, Ondrej Lulik Kuesera, Milan Bopko, Maria Cibulka, Georg Remen, Jozef Fula, Tereza Demko Rabin, Jakub Sulik a Ján Urban Csernek.

Vyrabovanie kostola.

Strašnú žatvu držala smrť v ten deň, keď mali v Černovej chrám Boží posviacať. Miesto posviacky čo sa stalo? Pobúrený ľud neprecíťol ani pohľadom na obeť krvavej vzbury, lež sa vrátil do kostola. Pobrali, čo im pod ruky prišlo. Porúchali najprv zástavy a potom aj sviatniky.

Čo Černovanov najlepšie označuje je to: že keď obeť krvavej vzbury ešte ani pochované neboli, už prosili o dovoľenie, aby sa mohli pri muzike zabávať.

Veľké víťazstvo kresťanskej ľudovej strany.

Daňová reforma a postupná daň budú zavedené. Toto nám treba na vedomie dať našemu pospolitému ľudu, ako veľké víťazstvo kresťanskej ľudovej strany.

Čo do jej programu vzala kresťanská ľudová strana pri jej založení, za čo bojovala pri voľbách a v parlamente behom desať rokov, to hľa ide sa teraz vyplniť, ide sa stať právoplatným.

Tisíc a stotisíckrát sme to ohlasovali, že farchy odanenia pospolitého ľudu nenie sú pomerne podelené. Kresťanská ľudová strana jednotajne za to bojovala, aby pozemková daň bola znížená, aby najmenšia čiastka dôchodku k výžive potrebná od dane bola oslobodená, aby postupná daň bola zavedená a aby na burzu a movitý kapitál vyššie dane byly vyhodnené. Tieto požiadavky obsahuje program kresťanskej ľudovej strany v prvých jeho štrnásť bodoch a ešte zreteľnejšie je to vyslovené v tej Ozvene, ktorou kresťanská ľudová strana minulé dni obrátila sa ku pospolitému ľudu. Ako sa ale o tom nižšie presvedčíme, naša politická strana za prvú povinnosť parlamentárneho jej účinkovania pokladala si ulavenie daňových tiarch robotného ľudu. Vyslancovia kresťanskej ľudovej strany použili každú príležitosť, aby tieto požiadavky ľudu vyplnené byly. Za toto sme zápasili v našich novinách, v zasadnutiach krajinského snemu a toto ohlasovali sme neohrožene vo všetkých ľudových shromaždeniach, ktoré sme vydržovali. Boli sme proti každej vláde, ktorá prevedenie tejto ľudu potrebnej reformy odopierala, včul ale podporujeme terajšiu vládu z koalície utvorenú, bo ona vskutku do života uviesť chce tie požiadavky, za ktoré kresťanská ľudová strana už od dávna bojovala.

Na obyčajné a prázdne sľuby my ničoho nedáme, takých sme slyšali a čítali viacej ako bolo treba. Skutky chce už raz vidieť kresťanská ľudová strana a nie vždy slyšať prázdne slová. Za takýto skutok považovať treba reč ministerpredsedu Alexandra Wekerle, ktorou dňa 22-ho októbra predostrel snemu zákonnú predlohu o novej reforme daňovej.

Nový daňový zákon nenie síce ešte taký, ako si to žiada kresťanská ľudová strana, znamená on ale ohľadom na doterajšie okolnosti obrovský pokrok k hmotnému dobrému nášho ľudu. Dľa nového zákona väčšie daňové farchy znášať majú triedy zámožnejšie. Ľudia, čo nič nemajú, ktorých ročný dôchodok je menší ako 600 korún, celkom budú od dane oslobodení. Pozemkovú daň znížia z 25 percentov na 20 percentov, keď teda tento nový zákon do života uvedený bude, každý malý hospodár o jednu piatu čiastku menej bude platiť pozemkovej dane. Domová daň bude menšia.

Do života uvedené bude konečne oslobodenie od dane aj najmenšej čiastky k výžive potrebnej. Wekerle túto najmenšiu čiastku ustáluje

predbežne len v 600 korunách. Kresťanská ľudová strana ale žiada, aby od dane oslobodený bol každý, čo má menej dôchodku ako 1200 korún. Daň od interessov kapitálov bude značne zvýšená. Toto je aj celkom v poriadku, tí boháči, čo tisíce a státisíce druhým požičiavajú, nech aj primerane veľkú daň platia. Pri dôchodkovej dani zavedené bude postupné odanenie. Dľa tohoto bude každý tým viacej v daňových percentoch platiť, čím väčšie má dôchodky.

Toto sú skutočne obrovské výhody pre pospolitý ľud, za ktoré zaslúži povďačného uznania terajšia vláda, v prvom rade ale kresťanská ľudová strana, ktorá za tieto spravodlivé požiadavky pospolitého ľudu cez dlhé roky viedla tak kruté politické boje.

Opravdu, skutkami dokázané je teraz poznovu, že kresťanská ľudová strana neunavene vážne a silou-mocou pracuje za blaho ľudu a za ulavenie tiarch chudoby. I z tohoto vidno, že kresťanská ľudová strana nezdá sa figle a nešvindluje s dôverou ľudu, lež statočne vyplní všetko, čo kedy zaslúbi. Vyplní program svoj ohľadom daňovej politiky, vyplní a prevedie ho v celom jeho obore, keď ju ľud kresťanský odhodlane a verne v tom podporovať bude.

Ako pracovala kresťanská ľudová strana na krajinskom sneme v záležitosti prevedenia daňovej reformy, o tom sa presvedčiť môže každý z nasledujúceho článku.

Práce kresťanskej ľudovej strany za reformu odanenia.

V jedných novinách nepriateľov kresťanskej ľudovej strany stálo minulé dni, že táto politická strana posial za ľud ničoho neurobila. Toto ako i všetky iné nápady proti kresťanskej ľudovej strane sú len zlostné vymysleniny bez všetkého základu, bo že kresťanská ľudová strana za ľud viacej urobila, ako ktorákoľvek iná politická strana poťažne len reformy odanenia, toho dôkazom je nasledujúci výkaz. Z tohoto výkazu vidno keď a ktorý vyslanec kresťanskej ľudovej strany na krajinskom sneme ohlásil sa v záležitosti zavedenia reformy odanenia. Dľa tohoto hodnoverného výkazu:

Franc Buzáth dňa 3. februára roku 1900 žiadal reformu pozemkovej dane. Dňa 30. novembra roku 1900. ohlásil sa v tej istej záležitosti. Pri pojednávaní krajinského rozpočtu dňa 28. januára roku 1902. predostrel snemu nasledovný rezolučný návrh:

«Snem nech naloží vláde, aby cieľom zníženia pozemkovej dane bezodkladne predostrela zákonnú predlohu».

Pri pojednávaní finančného rozpočtu dňa 2. mája roku 1902. povedal dlhšiu reč v záležitosti daňovej reformy a žiadal zvlášte zavedenie najmenej čiasťky k výžive potrebnej.

Pri pojednávaní zákonnej predlohy o sriadení platov stoličných úradníkov dňa 16. apríla roku 1904. predostrel snemu nasledujúci rezolučný návrh:

«Snem nech naloží vláde, aby ešte v tejto sessii predostrela a pojednávať dala taký zákon, dľa ktorého do 1200 korún siahajúci dôchodok ako minimum existencie oslobodený má byť od dane».

Franc Darányi dňa 24. januára roku 1903. interpelloval v záležitosti vynesenia katastrálneho zákona.

Alexander Ernszt dňa 7. februára pri všeobecnej debatte štátneho rozpočtu s celým dôrazom žiadal čím skoršie zavedenie daňovej reformy.

Michal Juriss dňa 16. februára roku 1897. žiadal zníženie pozemkovej dane a odanenie burzy; dňa 7. marca roku 1901. žiadal spravodlivejší systém odanenia, bo terajšie odanenie neznesiteľné farchy uvaluje na hospodárov a majiteľov domov.

Barón *Ivor Kaas* dňa 24. júna roku 1904. pri pojednávaní finančného rozpočtu žiadal medzi iným zníženie pozemkovej dane a spravodlivý kataster.

Karol Kálmán dňa 9. februára roku 1900. vyslovil sa na sneme nasledovne: Žiadame spravodlivejší systém odanenia, žiadame pomerom našej vlasti zodpovedné a zákonné ustálenie minimumu existencie, žiadame zavedenie odanenia burzy.

Mikuláš Lepsényi dňa 19. marca roku 1897. povedal na sneme reč o nespravodlivom systéme odanenia. Žiadal medzi iným aj to, aby istú čiastku dane ľud aj v plodinách zplácať mohol.

Franc Major dňa 3. marca roku 1895. predostrel snemu rezolučný návrh v záležitosti zníženia pozemkovej dane. Pri tejže príležitosti predložil snemu rezolučný návrh, aby vnesený bol zákon o odanení burzy. Dňa 14. apríla roku 1899. žiadal daňovú reformu, zvlášte ale zníže-

nie pozemkovej dane a odanenie burzy. Pri pojednávaní rozpočtu torby ministerstva orby dňa 13. marca roku 1902. predostrel snemu nasledujúci rezolučný návrh:

«Nakladá sa vláde, aby bezodkladne predostrela snemu zákonnú predlohu, dľa ktorej, jednotlivým krajom zodpovedne, ustálené má byť minimum existencie, nižie ktorého akýkoľvek majetok hospodára, k tohoto obrábaniu potrebné náradie a movitosti ani za podlžnú daň, ani za iné dlžoby na licitácii predať na žiaden pád neslobodno».

Ján Molnár dňa 15. apríla 1899. povedal na sneme reč v záležitosti zníženia pozemkovej dane a zavedenia odanenia burzy. Dňa 12. marca roku 1900. predložil snemu rezolučný návrh cieľom ustálenia minimuma existencie bez odanenia. Dňa 2. apríla roku 1900. zadal snemu rezolučný návrh, aby minimum existencie aj od priamych daní oslobodené bolo, pri pojednávaní prosbopisov viacerých stolic v záležitosti zabezpečenia výživy chudobných tried spoločnosti dňa 6. decembra roku 1901. predostrel snemu nasledujúci rezolučný návrh:

«Nakladá sa ctenej vláde, aby poľahke takrečenebo homstead zákona, cieľom obrany rodinného krbu, a síce aj malých priemyselníkov sa týkajúcu zákonnú predlohu čoskorej predostrela snemu».

Pri pojednávaní rozpočtu torby ministerstva pravosúdia dňa 26. apríla 1902. zadal snemu rezolučný návrh cieľom dľa stolic ustálenia istej najmenej čiasťky majetku, ktorú a ku nej patriace hospodárske náradie a movitosti ani eksekvovať, ani na licitácii odpredať neslobodno.

Rudolf Páder dňa 9. októbra roku 1899. rečnil na sneme v záležitosti zníženia pozemkovej dane a žiadal daňovú reformu. Pri pojednávaní predlohy o dani obchodu s cennými papiermi dňa 15. mája roku 1900. žiadal prísne nariadenia zákonné.

Štefan Rakovszky dňa 18. marca roku 1897. zadal snemu rezolučný návrh v záležitosti zníženia pozemkovej dane, tento návrh vtedy snem neprijal. Pri tejže príležitosti predostrel snemu rezolučný návrh cieľom odanenia burzy. Dňa 8. apríla roku 1898. zadal snemu návrh, v ktorom poznove žiadal odanenie burzy. S dôrazom naliehal na zavedenie progressívnej dane. Dňa 15.

apríla roku 1899. poznove žiadal zníženie pozemkovej dane a zavedenie odanenia burzy. Pri pojednávaní predlohy o obchodnej dani od cených papierov dňa 14. mája roku 1900. viackrát žiadal vyššie odanenie kapitálu. Daňový kľúč tej predlohy považoval za nízky a žiadal s dôrazom odanenie burzy.

Alexander Simonyi-Semadam pri pojednávaní stoličných prosbopisov dňa 16. novembra roku 1906. žiadal zotrenie termínovho obchodu bez zaokrytia, odanenie burzy a daňovú reformu.

Gróf *Fridrich Wilczek* pri pojednávaní krajinského rozpočtu dňa 5. februára roku 1902. žiadal na sneme reformu dane a zvlášte zníženie pozemkovej dane.

Gróf *Ján Zichy* už roku 1897. a v nasledujúcich rokoch pri pojednávaní krajinského rozpočtu žiadal jednotajne ulavenie daňových tiarch malých ľudí.

Z denníkov snemovne dá sa dokázať, že aj mnohí iní vyslancovia kresťanskej ľudovej strany bojovali zmužile za reformu odanenia. Takto uvádza do života jej program a takto pracuje za ľud kresťanská ľudová strana!

Nové predlohy odanenia.

Ministerpredseda Wekerle, ako minister finančných záležitostí dňa 22. októbra položil na stól snemovne na reformu dane vzťahujúce sa predlohy, ktoré ustálujú nový systém priameho odanenia a znižujú kľúč odanenia.

Základnou zásadou tejto reformy je, že dľa nej všeliaké druhy odanenia dľa možnosti prestať majú. Bude teda: 1. *daň dôchodková*; 2. *všeobecná daň výrobková*; 3. *daň pozemková*; 4. *daň domová*; 5. *daň od kapitálov a rentí*.

Pod dôchodkovú daň padá každý dôchodok pochádzajúci z bárs akéhokoľvek, odaneniu podrobeného alebo od dane slobodného prameňa. Dôchodkovú daň povinní sú platiť: 1. uhorskí štátni občania od všetkých jejich dôchodkov, jestli riadne bydlia majú na území uhorského štátu; 2. v cudzozemsku bývajúci občania uhorského štátu od všetkých jejich dôchodkov z územia uhorského štátu pochádzajúcich; 3. cudzozemskí, jestli aspoň cez jeden rok tu bývajú, alebo keď sa len cieľom zadováženia dôchodkov tu zdržujú. Oslobodení od dôchodkovej dane sú

ti, ktorých celý ročný dôchodok neprevyšuje šesťsto korún. Dôchodková daň je nasledujúca:

Po dochodok korún	Korún
600—700	5
700—800	6
800—900	7
900—1000	8
1000—1100	9
1100—1200	10
1200—1300	11
1300—1400	12
1400—1500	14
1500—1600	16
1600—1800	19
1800—2000	22
2000—2200	26
2200—2400	30
2400—2600	34
2600—2800	38
2800—3000	44
3000—3200	50

a tak ďalej po každom o 200 korún zrastajúcom dôchodku o 6 korún zrastá aj daň až po 4000 korún; vyše 4400 korún po každých 400 korunách zrastá o 16, od 7200 korún po každých 600 korunách zrastá o 26 korún, vyše 10.000 korún dôchodku zrastá daň ešte viacej.

Daňový kľúč priemysel prevádzajúcich účastinárskych spoločností a družstiev vyše 10.000 korún dôchodku nepremeniteľne ustálený je v 3. percentoch.

Pod všeobecnú dôchodkovú daň patrí každý dôchodok, ktorý pochádza z *priemyselných, kupeckých* alebo *banických* obchodov, z duševného alebo z bárs akéhokoľvek osoh donášajúceho zamestnania, vynímajúc platy slúžobných pomerov a ku verejnému účtovaniu povinné podniky. Kľúč vyhodnenia všeobecnej dane výrobkovej pri duševnom zamestnaní je ustálený na 4 percenty, pri každom inom zamestnaní na 5 percentov.

Pozemková daň.

Cieľom primeranejšieho ustálenia pozemkovej dane zákonná predloha nakladá opravenie *katasteru pozemkovej dane*. Opravenie toto vzťahuje sa na označenie premien v obrábaní jednotlivých pozemkov a na opravenie chybných klasifikácií. V obore obrábania predchádzajúce premeny v každej obci ustálujú úradne, za opravenie chybných klasifikácií ale rekurrovať treba na finančné ministerstvo. Od začiatku roka, oprava

venie pozemkovej dane katasteru nasledujúceho, najneskoršie ale počnúc od 1. januára r. 1912. už podľa nového katasteru budú pozemkovú daň vyhadzovať. Do tých čias, kým sa opravenie katasteru neprevedie, pozemkovú daň a príspevky oslobodenia pozemkov od farchy, vyhadzujú sa na terajšom základe, po opravení katasteru ale *pozemková daň a príspevky oslobodenia pozemkov od farchy spolu činia 20 percentov čistého katastrálneho dôchodku.*

Ponevác daň pozemková a príspevky oslobodenia pozemkov od farchy spolu činia teraz 25 a pol percentov; pozemková daň *znižená bude viacej než o jednu pätinu.*

Domová daň.

Nová domová daň bude mať dva druhy: daň domovú cinzovnú a daň domovú triednu.

Daň domovú cinzovnú, ktorej základom sú všetky (bárs akého mena) surové dôchodky, ustálili v štyroch stupňoch:

I. *Sedemnást percentov domového dôchodku dane treba platiť na celom území Budapešte.*

II. V mestách a obciach pod všeobecnú domovú daň patriacich, jestli obyvateľstvo jejich pozostáva aspoň z pätnásťtisíc duší, cinzovná daň domová je pätnásť percentov domového dôchodku. (Pod všeobecnú domovú daň cinzovnú patria tie mestá a obce, v ktorých všetkých bydlísk aspoň polovica daná je do prenájmu.

III. V mestách a obciach pod všeobecnú daň cinzovnú patriacich s 1000—15.000 obyvateľmi, v kúpeľoch a osadách letovania, ďalej v takých častiach mesta, ktoré minister za patriace pod všeobecnú daň cinzovnú označí, ako aj v obciach s vyše tisíc obyvateľmi, daň domová cinzovná je *jedenásť percentov.*

IV. V každom meste a v iných obciach domová daň cinzová je *deväť percentov.*

Pod domovej triedy daň patria čiastky bydlia nedané do prenájmu. Domovej triedy daň ustália dľa počtu izieb; jatka, sklep, kaviareň berú sa tiež za izbu, musí sa ale od nich ešte osobitná prirážka platiť.

Domovej triedy daň má tri stupne:

pod I. stupeň patria: domy na území hôr a hospodárstva vystavené (vynímajúc letníky a kúpele), banícke a priemyselné osady a také obce, ktorých tretina bydlísk nenie do prenájmu daná;

pod II. stupeň patria: sriadenej rady mestá, jestli tretina bydlísk nenie do prenájmu daná;

pod III. stupeň patria: obce a mestá, v ktorých viac než tretina bydlísk daná je do árendy a všetky právomocnostné mestá. Domovej triedy daň od celého domu ustália v jednej položke. Daňove položky sú nasledujúce:

Počet izieb:	I.	II.	III.
	postupná daň		
1 --- --- ---	2	2	3
2 --- --- ---	4	6	8
3 --- --- ---	8	10	12
4—5 --- --- ---	16	20	24
6—7 --- --- ---	24	30	36
8—9 --- --- ---	36	45	54
10—11 --- --- ---	48	60	72
12—13 --- --- ---	60	75	90
14—15 --- --- ---	72	90	108
Vyššie toho od každej izby	6	8	10

Dľa tohoto od každého domu treba platiť domovej triedy daň a jestli sa v ňom nachodí bydlie do prenájmu dané, platiť treba aj domovú daň cinzovnú.

Výrobová daň k verejnému účtovaniu povinných podnikov je nasledujúca: pri baňach na kamenné uhlie 7 percentov, pri iných baňach 5 percentov, pri iných podnikoch 10 percentov, pri peňažných ústavoch ale, ktoré od 8 percentov s vyššími úrokami pracujú, 15 percentov.

Daň od kapitálov a renty miesto doterajších 10 percentov bude 5 percentov.

Osobitná predloha nariaďuje sjednotené a rovnaké pokračovanie verejnej správy v záležitostiach daní. Dľa tohoto v popisoch, výkazoch a vo vyberaní daní štátnych, právomocnostných a obecných, pokračovať sa bude rovnakým spôsobom.

POLITICKÉ CHÝRY.

Konferencia biskupského uhorského sboru.

Jeho eminencia kardinál knieža-primas Klaudius Vaszary na 24. oktobra povolal vysoký sbor biskupský ku porade do svojho palácu v Budíne. Ku porade dostavili sa: arcibiskup Julius Vározy, biskupi Imrich Bende, Ludvik Balás, Tibor Boromissza, gróf Karol

Csáky, Jozef Németh ako zástupca chorého biskupa Alexandra Dessewffyho, August Fischer-Colbrie, barón Karol Hornig, gróf Gustáv Majláth, Ottokar Prohászka, Alexander Párvy, Wolfgang Radnay, Pavel Szmrecsányi, gróf Mikuláš Széchényi, gróf Julius Zichy, apát z Pannonhalmu Hippolyt Fehér. Grécko-katolícky metropolita Viktor Mihályi, grécko-katolícki biskupi: Julius Drohobeczky, Julius Firczák, Vazul Hosszu, Demeter Radu, Ján Szabó, Jozef Vályi. — Porade predsedal kardinál knieža primas Klaudius Vaszary. Zápisnicu viedol stolno-belohradský biskup Ottokar Prohászka. Predmetom porady cez dva dni trvajúcej bola predloha výboru biskupského, cieľom rozriešenia otázky kongruy duchovenstva vyslaného. Vysoký sbor biskupský prijal predostetú predlohu a ustálil spolu osnovu návrhu, ktorý predložil sa ministerstvu kultu a výučby cieľom ďalšieho pokračovania ku konečnému rozriešeniu otázky kongruy nižšieho duchovenstva. Aby táto záležitosť i v zákonodarstve čím skorej usporiadaná bola, na tom pracuje neustále kresťanská ľudová strana.

Krajinský rozpočet na rok 1908.

V zasadnutí krajinského snemu dňa 22. októbra predložil ministerpredseda ako minister finančných záležitostí krajinský rozpočet na rok 1908. Tento rozpočet v konečných účtoch vykazuje nasledovný výsledok:

Riadne príjmy	---	---	1,279,630.132	korún
Riadne výdavky	---	---	1,238,279.726	«
Zvyšok			41,240.406	korún

Toto sú ale len riadne príjmy a výdavky, z ktorých nasleduje ten výš udaný pekný zvyšok. V štátnom živote jestvujú ale aj mimoriadne výdavky a pravda aj príjmy, ktorým sa nedá vyhnúť, ktoré ale ten vykázaný pekný zvyšok veľmi pochybným činia. Na rok 1908. vykazuje finančný minister:

Mimoriadne výdavky a investície	158,696.628	korún		
Mimoriadne príjmy	---	---	117,380.623	«
Chýbaje teda	41,318.391	korún		

Keď ale zo zvyšku riadnych výdavkov a príjmov, ktorý obnáša 41,340.406 korún, odtiahneme to, čo nám chýbaje pri mimoriadnych výdavkoch a príjmoch, totiž 41,318.391 korún, ostane nám ako čistý zvyšok 22.065 korún. V štátnom živote toto síce nenie mnoho, je ale zrejším dôkazom toho, že vláda z koalície utvorená nepracuje s deficitom.

Politika kresťanskej ľudovej strany.

S kresťanským a oprávdou sociálnym programom kresťanskej ľudovej strany zaoberajú sa naporad noviny po vidiekoch vychodiace. Vysvetľujú jednotlivé punkty programu a s najväčšou uznanlivosťou vyslovujú sa o celom účinkovaní tejto politickej strany. V Ostrihome vychodiace noviny «Esztergom» píšú medzi iným nasledovne:

Kresťanská ľudová strana medzi terajšími okolno-

stami politickými, musela osvojiť si tento program, jestli opravdu zodpovedať chcela svojmu povolaniu a svojmu menu. Nech sa teda usiluje kresťanská ľudová strana do života uviesť tento program v úplnej jeho celosti. Nech všestranne agituje a organizuje, aby ľud k tomu presvedčeniu prišiel, že nenie preň blahonosnejšej politiky, ako je kresťanská.

Ablegátske účtovanie.

Mikuláš Zboray, vzslanec kresťanskej ľud. strany dňa 20. októbra držal účtovnú reč voličom svojho volebného okresu v obci Marcali v stolici šomodskej. Voličov shromaždilo sa ku tejto príležitosti na tritisíce, ktorí s oduševnením slyšali obľúbeného ablegáta a za hlučných manifestácií sľúbili mu vernosť a nezvratnú oddanosť. Po zakľúčení shromaždenia prítomní veličia rozišli sa v poriadku domov.

Z CUDZOZEMSKA.

Rusko.

V Rusku prevádzajú sa prítomne voľby do tretej dумы, totižto do ruského parlamentu. Dve predošlé dумы prinútený bol ruský cár rozpustiť, bo to byly len shromaždenia bezuzdných socialdemokratov, s ktorými sa nič nedalo vyviesť k prospechu riše. Pri terajších voľbách ukazuje sa, ako keby striezvejšie živly maly sa dostať do novej dумы. Voľby previedli dosiaľ v 206 okresoch. Z vyvolených v týchto okresoch 90 patrí ku pravej strane monarchistickej, 71 je miernych, 17 je z ľavej strany, socialdemokratov ale vyvolených je posiaľ len 6. Zachodí teda socialdemokratom slnce aj v Rusku, kde sa celkom doma cítili. Bodaj by im nielen tam, lež všade na veky zapadlo.

Marokkánske vzbury.

Sultán Abdul Aziz, ako zákonný panovník marokkánsky i s pomocou Francúzov a Španielcov nenie vstave utíšiť zbúrené kmeny marokkánske. Domorodí nenávidia Európanov a sú nepriatelia každej europejskej ustanovizne, bárs ak osožná by bola. Španielsky kráľ tieto dni bavil sa v Paríži a mal poradu s predsedom francúzskej republiky v tej záležitosti, akým spôsobom by sa marokkánske zbury daly utíšiť bez krvi prelievania. Z Parížu odcestoval španielsky kráľ Alfonz do Londýna ku anglickému kráľovi na návštevu.

Zadovažujte predplatiteľov pre

«Krešťan-a»!

B E S E D N I C A.

Na dušičky.

Je práve Vŕseh Svätých... slnko už zašlo... na veži uderila ôsma hodina... všetky zvony smutne hučia... všetko hrnie sa do emitera... aj ja...

Cmter je osvetlený... na každom hrobe horia sviečky... na hrobe chudobného najmenej dve — bohatého ale najviac päťdesiat...

— Ba či už tí naši zapálili? — pýtam sa sám seba. — Už... už... už!

Matka moja, ktorú len teraz cítim, že je po Bohu mojou jedinkou, kľučí pri hrobe s tromi sirotami: jedným synom a dvoma dcérami...

Dívam sa na nich z ďaleka... Čo asi robia?... Modlia sa... plačú... modlia... a zas len plačú!...

Ach! máš čo plakať... máš nad kým slzy vylievať ty matko drahá! Veď tam, kde kľučíš, leží tvoj muž — otec môj Jozef! Bez poltreťa mesiaca dva roky, ako usnul sladko v Pánu... klesnul do hrobu... Matko neplač!... nenariekaj!... pomodli sa Otčenáš... zavinšuj mu zo srdca: Odpočinutie večné daj ti dobrotivý Pán Boh...

Ako vidím, tie siroty tiež plačú... ľúto im je... otea. Ten dobrý... sladký... nábožný otec ich odpočívá v studenom hrobe... jak plačú nad ztratom jeho! Sem k hrobu jeho prišli sa vyplakať... áno i pomodliť so svojou milovanou... utrápenou a boľastnou maminou...

Sirôtky milé! Matka sa modlí Otčenáš — vy sa modlite Zdravas Maria... i odpočívaj v pokoji!... Za vášho otea, ktorý vás vychoval...

No... vstane tá matka i siroty... opustia studený hrob... Ach! Pane Bože — kde že idu...?

*

V emiteri je mnoho ľudí. Najviacej takých, čo by lepšie boli urobili, keď by boli doma zostali. Nábožných ľudí iba v modlitbe mýlia. Najhoršie ale pre mňa — mnohí sa len sem a tam motajú — a pre týchto ja nomôžem teraz vynajst tých mojich: matku a siroty.

Chodím... hľadám... nič... Kde sú...?

Hroby osvetlené... Čítam nápisy... tak ich skorej najdem... čítam: Tu odpočívá v Kristu Pánu zosnulá Anna...

No... tu musia byť. Áno, tu sú...

Tu, pod krížom odpočívá 16-ročné dievča — matkyna nádej!

Matko! Boh ťa poteš! Nekrop slzami ten hrob! Veď

si sa dosť naplakala, keď si pred šiestimi rokmi tvoju dcéru v ťažkej nemoci opatrovala. Len zavolala: maminka, už si pri nej bola. Vo dne, v noci bola si jej pomocným anjelom strážcom. Teraz sa pomodli boľastným srdcom za jej dušu, aby jej nekonečne láskavý Boh bol milostivým...

I vy sirôtky modlite sa za vašu sestričku!

A ja? Kľakem na kolená svoje... a modlím sa: Bože, smiluj sa nad všetkými zosnulými... Ďalej som nevládal mluviť. Pustily sa mi slzy, tiekli dolu tvárou ako potokom. Utieram šatočkou tvár... ale slzy tiecť neprestanú. Vstanem hore a idem na iné miesto — kde je tichosť. Tam si kľaknem a rozjímam o tých mojich zomrelých, ktorí odpočívajú i tu, i inde.

Myšlienky letia ďaleko... i najdem sa...

*

Vo veľkom — baňského mesta — emiteri.

Každý hrob má návštevníka, len jeden hrob je pustý... tmavý, niet svetielka na ňom, nikto nekľučí

Pozrem na kríž... Tu odpočívá L., vojak. Ach, Bože môj! aspoň raz dal si sa mi dožiť vidieť hrob môjho bračeka. Bože, vďaka Tebe za to!

Vyberiem z vrečka dve sviečky, vsadím na hrob a zapálím, svetlo už horí. Zapálím i srdce moje rozpomienkou na bračeka.

Boly časy, že sme spolu boli mnohé roky v rodičovskom dome. Rozlúčili sme sa bez toho, žeby jemu alebo mne na pamäť bolo prišlo: na večnosť! S Pánom Bohom!

Isiel k vojsku. Nemyslel na to, že odtiaľ viac sa nenavrátí. Onemocnel... pár dní — a bol mŕtvy. Sestra Maria prvá bola pri ňom. Matka jeho s krstnou matkou prišli až keď hrob už bol vykopaný — otvorený, čakajúce na jeho mŕtve telo, aby ho od jeho utrápenej a boľastnej matky oddal studeným hrudám zemským.

Tito ho odprevadily na poslednej ceste. A ja?...

Od tých čias štyri roky sa minuly v nekonečnú večnosť. Len teraz — i to len v duchu — som prítomný prvý raz pri jeho hrobe... nad ktorým plačem, veď zakrýva môjho bračeka.

Braček môj drahý! Odpočívaj si sladunko v pokoji!... Milosrdenstvo Božie nech ti je štedré!... Boh nech ťa prijme do stánov svojich k tvojmu otcovi, sestre a ostatným v Kristu zosnulým... Otče náš... Zdravas... Svetlo večné nech ti svieti po všetky veky vekov.

*

Jak mi odľahlo na srdci! Jak dobre mi padla táto — čo jak malá — rozpomienka na zomrelých!

Na zomrelých svojich nech sa každý rozpamätá — aspoň na Dušičky vo Vŕseh svätých!

Sirota.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

CHÝRNÍK.

Zdravotný stav kráľa. Jeho veličenstvo kráľ zo dňa na deň soslňuje. Štátne záležitosti vybavuje riadne a kolo poludnia prechádza sa v zatvorenom pitvore schönbrunnského letohrádku. V nedelu prišla na návštevu svojho kráľovského otca arcikňažna Maria Valeria a ubytovala sa v Schönbrunne.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie minulý týždeň cez dva dni zdržoval sa v hlavnom meste Budapešti, kde prítomný bol na konferencii vysokého sboru biskupského. Z Budapešti vrátiac sa domov, navštívil svoju rodinu a dňa 29. októbra držal veľké Requiem z príležitosti ročnej pamiatky pochovávaní pozostatkov kniežata Franca Rákóczi-ho II. — Julius Sidelsky, farár olčvarsky a radca biskupského svätého súdu dňa 24. októbra zomrel v 57. roku veku svojho. Účinkoval na troch farách a veľmi miloval svoj ľud. Bol muž príkladného života, veľmi vážny a dobrého srdca, len nedávno obetoval 1000 korún na internát katolíckych studentov v Košiciach. Odpočinutie večné daj mu Pane! — Na miesto zomrelého dr. Alexandra Eszterházy-ho vymenovaný bude za direktora akademie košickej dr. Zoltán Kéressy. Juristi spolku sv. Imricha majú zábavný večierok dňa 5. novembra. — Spolok robotnícky kresťanských socialistov mal dňa 27. októbra peknú a podarenú zábavu.

Nasledovania hodný príklad. V Novej Vsi (Spiš) podvysil mestský výbor kňazovi slovenského kostola p. Pajduššákovi plat s 800 korún na 1600 korún. — To mestu ku veľkej pochvale slúži.

Ohne. Vo Spiši boly minulé dni tri ohromne veľké ohne. Dňa 15. októbra zhorelo v obci Kojso pri meste Gölniezbánya 50 domov. Škoda obnáša 110.000 korún a len 20.000 korún sa vráti skrze assekuráciu. — Dňa 18. októbra v Zavadke 62 domov zhorelo, aj kostol. — Dňa 20. októbra zase v Jakubjanoch 162 domov zhorelo. Aj všetko zbožie a potrava padly ohňu v obeť. Škoda činí asi 400.000 korún. Len traja boli assekurovaní. — Ľudia milí, dajte pozor a assekurujte sa, aby ste sa v čas nešťastia nestali úplnými zobrákmi.

Zo Spišskej Magury. S radosťou oznamujem, čom som počul — píše nám náš dopisovateľ, — že rychtár mafašovský, ako opravdive nábožný, múdry a striezlivý človek, ktorý už od viac rokov žiadneho opojného nápoja nepije — chvala Bohu — nepočúva pri terajšej farárskej voľbe buričov, ale drží sa nariadenia cirkevnej vrchnosti. Sláva mu!

Samovražda. V Lubici sa mestský kapitán Julius Jóni obesil.

Chýry zo Šariša. Prešov. Anton Kaszaniczky, bývalý farár v Ternye, teraz na odpočinku, zomrel v Prešove dňa 24. októbra v 78. roku veku svojho. Pred vysvätením za kňaza roku 1848—49. bol honvédom. Roku 1863. ostal farárom v Stropkove, potom cez 22 rokov účinkoval ako farár v Ternye a bol aj dekanom okresu prešovského. Za Boha bojoval s krížom, za krajinu s mečom. Udel mu Boh slávy večnej. — Pri Kúpeľoch minulý týždeň zhorela stodola Ondreja Chamila a v nej parný stroj mlátebný Alexandra Mészáros. — Syn robotníka Georga Szécs, menom Ján, padnul do mlynskeho jarku a sa utopil. — *Bardijov.* Dňa 18. októbra chytil sa plameňom dom jedného pekára. Povstal z toho hrozný oheň, za dve hodiny zhorelo na prach 28 domov, škoda obnáša asi 200.000 korún. — *Héthárs* (Lipjany). Tarcanský okresný kruh učiteľský šarišských katolíckych učiteľov od dávnejších časov prestal účinkovať. Okresný dekan prevelebný pán Ondrej Pernyik povolal okresných duchovných a učiteľov do Lipjan a zbudila ten kruh poznové k životu. Predsedom kruhu zostal Jozef Zelényi, učiteľ z Alsó Szalóku. — *Sóvársky učiteľský okresný kruh* dňa 22. októbra vydržoval svoje ročné shromaždenie. — *Körös.* Dr. Ivor Petrik, kráľ. notár z Torna, rodák z Prešova, minulý týždeň sobášeny bol s Olgou Neviczky, dcérou grécko-katolíckeho farára z Radvancu. Mladoženichov sobášil ujec nevesty biskup Julius Drohobeczky. — *Letenye.* Dňa 14. októbra odbavoval sa tu druhý veľký odpust ochrany Panny Marie. — *Snigler.* Mlynár Ján Smolko prerobil svoj mlyn na valcový. — *Sárosujlak.* Georg Andrejkovics, farár grécko-katolícky a titulárny kanonik zomrel.

Voľba učiteľov. Vo Spiši zaplnili učiteľské ztanice v nasledujúcich obciach: Do obce Svábócz vyvolený je Mikuláš Csernota, v Mrišku Franc Leitner, v Hrušove Štefan Uhrin, v obci Dénesfalva Kazimir Karlovsky.

Pokutovaní socialdemokrati. Viacej nezbedných socialdemokratov napadlo dňa 10. októbra jednu kaviareň, bo sa ju jej majiteľ zdráhal zatvorit počas socialdemokratického pochodu. Hlavnomestská polícia viacej socialdemokratických buntošov zatkla a minulé dni pokutovaní sú nasledujúci: Jakub Mármaros, zlatnícky tovaryš na 80 korún; Karol Ruppert, čistiteľ okien na 30 korún; Izidor Schaffel, kellner na 50 korún; Jakub Kohn, krajčír na 50 korún; Gejza Reicher na 40 korún a Ludvik Drechsler, kellner na 50 korún. Aj z tohoto vidno, že na socialdemokratickom pochode dňa 10-ho októbra účasť brali zväčša židáci.

Zabil ju hrom. V chotári obce Inka (stol. máramaróšská) minulé dni bola veľká búrka. Manželka Štefana Kelešiča pred lejakom ušla pod jeden strom. Odrazu udel do stromu hrom a ženskú usmrtil.

Osudná hra. V obci Sárszentmiklós (stol. Fejér) minulé dni 8-ročného syna tamojšieho gazdu Franca Forstera našli na povale obeseného. Domáci videli, že chlapec ihral sa so svojimi kamarátmi na dvore. Jeho rodičia sú tej mienky, že deti hraly sa na šibenicu a ich syna obesily. Žandarmeria zaviadla vyšetrovanie.

Chýry zo Spiša. V Spišskej Belej dňa 2. novembra bude voľba mestských úradníkov. — Kežmarský drevokupec Jozef Nürnberger, žid, ktorý predtým v Podolínci a v Bušovciach bol krčmárom, falšoval zmenky (veksle) v cene 100.000 korún a potom ufujazdil. Kurentujú ho. Oškodil kézmarskú, [hunsdorfskú, belanskú a sväto-mikulášsku špárkassu. — V Novej Vsi dňa 16. októbra otvorili spoločnú kuchyňu s 55 panskými údami. Takú idu zariadiť i v Levoči. Drahota a nedostatok potrebného služobníctva pohne k spoločnému kostovaniu. — Richvaldčania novšie nasledujúce milodary zložili v kostole: pre kluknavských pohorelcov 4 koruny 91 halierov, pre gňazdanských pokorelcov 8 korún 60 halierov, pre novo-belanských pohorelcov 6 korún 76 halierov, pre detskú útulňu sväto-alžbetskú v Prešporoku 3 koruny 66 halierov a pre pohorelcov v Pustovci 5 korún 25 halierov. — V mesiaci septembri odviezli zo Spiša na železnici do iných krajov Uhorska 219 kusov rožného statku, 162 oviec a 6 ošípaných, z cudzozemska priviezli 30 oviec. — Jozef Holok, úradný sluha pri okresnom súde v Starej Vsi, dal pre svätého otca 4 kor. — Okolo rieky Dunajca teraz asi poldruhasto robotníkov pracuje na tej ceste, ktorá od Červeného Kláštora do Poľskej Ščavnice má viesť. Toho roku najťažšia čiastka, 3 kilometre obnášajúca, bude hotová, zostane ešte 5 kilometrov. Celá cesta bude stáť asi 200.000 korún. Robotníci, ktorí sú takrečeno všetci cudzí, zarábia tam denne 5 do 7—8 korún. — Ákoš Wieland z Markušoviec sa zasnúbil so slečnou grófkou Mariannou Csáky, dcérou harhovského grófa Vidora Csáky. — Starovesský finančný kommissár Csernecky, preložený je do Sasváru (Šfastin, nitrianska stolica). Škoda ho! Bol priateľom potravných spolkov, kresťanských krčiem a iných kresťanských pohybov. Na jeho miesto príde Franc Mohl zo Zomboru. — V Krompachoch dňa 1. októbra jeden dom zhorel. — V Starej Lubovni zbankrotiroval jeden židovský kupec, dlhu má 32.000 korún. — Spolku katolíckej tlače dali kňazi staro-lubovenskeho dekanátkeho okresu dňa 15. októbra v Toporeci na jasenej kogregácii shromaždení 53 korún. Pri tejto príležitosti vyslovili svoje pohoršenie nad napadnutím svojho biskupa a podolínskeho dekana v «Ludových Novinách», ktoré podobne zúrivým židovsko-socialdemokratickým novinám ustavične napádajú a potupujú katolíckych biskupov a kňazov a spolu vyslovily svoju oddanosť ako aj hlbokú úctu synovskú proti osvietenému pánu biskupovi svojmu. — Rudolf Székely, rímsko katolícky učiteľ v Nižných Ružbachoch nedávno mal sobáš so slečnou učiteľkou malo-lomnickou Mariou Gonda, ktorú, na teraz sriadenú druhú učiteľskú stanicu nižno-ružbachskú vyvolili. — Do Malej Lomnice vyvolili na uprázdnenú rímsko katolícku učiteľskú stanicu slečnu-učiteľku Etelku Halápi. — Do obce Nagysolymár (predtým Nagy-Folkmár) je za učiteľa vyvolený Štefan Nacza. — Minulé dni v noci celá obec Švedlár zhorela. Oheň zapríčinily deti, ktoré v jednej stodole oheň kladly. — Zriedkavo dlhý vek dožil istý Jozef Snopko, gazda v Úloží, ktorý

dňa 10. októbra zomrel. 102 roky žil a vše bol zdravý. — V Novej Vsi dňa 13. októbra v tamojšej krochmálovej fabrike jedna mašina robotníka Jána Kropáka natoľko pokaličila, že na druhý deň zomrel. — V obci Kojsó istý Jozef Leskó zabil dňa 14. októbra Vazula Šeurko. Bezbožného vražedníka už zatkli. — Rímsko-katolícky spolok levočského okolia dňa 15. októbra slávil v Novej Vsi 25-ročné jubiléum svojho jestvovania. Najprv bola omša svätá s «Te Deum»-om, potom išli do katolíckej školy, tam najprv zaspievali maďarskú hymnu: «Isten áldd meg a magyart», jedon predseda spolku dr. Franc Rolny, farár novovesský, držal dlhšiu peknú reč o tom, že ten spolok na dvoch stípoch spočíva, a tie sú: Boh a vlasť. Zatým markušovská slečna učiteľka Mariška Boldusz peknú slávnostnú báseň deklamovala oduševnene a za ňou zase markušovský učiteľ Karol Petz pekne prednášal príležitostnú báseň, ktorú sám napísal. Notár spolku Koloman Bervaldszky, učiteľ novovesský prečítal dejepis 25-ročného účinkovania spolku. Dr. Ján Bervaldszky, kanonik, povedal peknú reč. Po tej reči zaspievali: «Hazádnak rendületlenül». Za druhého predsedu spolku vyvolili Viktora Greschika, direktora-učiteľa levočského. Osvieteného pána biskupa telegrafične pozdravili, ktorý na to zaraz ožpovedal a všetkým shromaždeným svoje hlavno pastierske požehnanie poslal. Po zasadnutí bol spoločný obed, pri ktorom sa mnoho pekných prípitkov povedalo. — Žid sa strašne bojí kresťanského spolkového sklepu, ani čert svätenej vody, ako to vidno v spišskej obci Kolacsko, neďaleko Starej Lubovne. Tam žid, akonáhle počul, že idu kresťanský potravný sklep založiť, sľúbil gazdom, že im dá ročite 406 korún, keď odstúpi od svojho úmyslu. Gazdovia, lakomí na peniaze, aj poslúchli žida. A od toho času je tomu už 6 rokov, bárs kontraktu nemajú, žid verne platí ročite tých 400 korún. Do teraz dal už 1200 korún. — Kňazi starovesskeho dekanátkeho okresu dňa 17. októbra držali v Relove svoje jasenné zasadnutie. Po svätej omši, ktorú nový pán dekan Peter Kravec, farár hanušovský slúžil, išli kňazi k oltáru a bolo klaňanie sa prevelebnej Sviatosti Oltárnej a odprosovanie Božského Srdea Ježiša. Myšlienky, a to veľmi vznesené, podal pán dekan a na konci dal požehnanie s ciboriumom. Zasadnutie, ktoré bolo veľmi živé, zahájil s krásnou rečou nový pán dekan. Lešnický pán farár Vendelin Húska prečítal vypracovanú prednášku o sväteninách. K jarnej kogregácii sa ustanovil za predmet vypracovania: socializmus v Magure. Na spolok katolíckej tlače dali shromaždení kňazi 21 korún 40 halierov a ustanovili, že poprosia tento spolok, aby aj slovenskú katolícku tlač podporoval. Znovu sa osvedčili, že aj naďalej budú podporovať každý jeden s 20 korunami toho okresného kňaza, ktorý sväté missie bude držať. Pojednávalo sa ešte o viacerých vážnych veciach. Za tajomníka jednodhlasne vyvolili na miesto terajšieho pána dekana Jána Cseh, farára lechnického. Po obede navštívili kňazi relovský kresťanský spolkový sklep, kde najväčší poriadok a priktadnú čistotu zbadali. Jarné za-

sadnutie bude v Richvalda. Človek sa veľmi čuduje a niako nemôže pochopiť, že mnohí židia mimoriadne chytro zbohatnú. Ale to veľmi ľahko môžeme pochopiť, keď uvážime to, že židia strašnú úžeru sprevádzali a zaiste ešte aj teraz na mnohých miestach sprevádzajú. V jednej magurskej obci sa pred pár rokmi stalo, že jeden gazda potreboval 300 korún peňazí. Šiel k jednému židovskému krémárovi a od neho si pýtal požičať tie peniaze. Žid ho lichotivo prijal a povedal mu: «Ja ti požičiam vďačne, chcem ti pomôcť a ani nechcem od teba veľký interest, na týždeň budeš mi platiť od každej zlatovky len jeden krajciar interestu». Nerozumný gazda sa tomu zaradoval a myslel si, že čo je to krajciar na týždeň. Ale vyrátajme len, koľko to urobí do roka: vyše 100 korún. 300 korún si požičal a ročne musel od nich 100 korún interestu zaplatiť. Úbohý gazda aj vyšiel na vnivoč úplne. Žid mu všetko dal sľadiť! Vzdelávajme sa milí bratia, aby aj nás nesviedol tak dakeď daktory krivonos! — U nás je teraz už od pár týždňov jasný a teplý čas, ani dakeď v lete, aj neskoro večer je ešte 15 stupňov tepla. Zem je veľmi suchá, dakde je podobná popolu. Pre veľkú suchotu na mnohých miestach nemôžu gazdovia žito zasiať. Už asi tri týždne máme bez prestania veľké vetry.

Veľká suchota v Austrálii. V Austrálii panuje veľká suchota, následkom ktorej polozemie zo dňa na deň je vážnejšie. V štátoch Viktoria a New-Soud-Wales takmer o polovicu menej obilia sa urodilo než vlani a tak na vývoz ostane iba nepatrné množstvo zbožia. Poneváž v mnohých okresoch niet už paše, dobytok na železnici odvádzajú na lepšie pasienky.

Prenasledovanie veštic. Nedávno sdělili sme, že hlavnomestská polícia odhalila viac veštic a zaviedla proti nim vyšetrovanie. Od toho času o osemdesiatich ženách vysvitlo, že sa zaoberaly s predpovedaním budúcnosti. Najprefikanejšia je medzi nimi manželka Jozefa Radometzského, rodená Alžbeta Kokas, ktorá býva v Szalag ulici v dome č. 20. Predtým mala menší obchod, ale čoskoro zbadala, že veštenie jej viac dôchodku prinesie, než práca a neskôršie v istej obci kúpila si aj majetok. Navštevovali ju nielen ľahkoverné ženy, lež i manželky vysokých úradníkov a vojenských dôstojníkov. Veštica vykladala karty a nariaďovaja všeliaké mastičky. Za jedno navštívenie požadovala 10 korún a jestli proroctvo bolo spojené i s bosorstvom, dala si platiť aj 200 korún. Nebezpečnú ženu konečne jeden detektív prekvapil a teraz zaviedli proti nej vyšetrovanie.

Zadrhol sa orechom. Zo Szabadky oznamujú, že v obci Csávoly manželka Jána Szeila slyšiac svojho malého syna nariekal, vzala jeden orech a strčila ho dieťaťu do úst. Chlapček orech chcel prehltnúť, ale orech sa mu v hrdle zastavil. Matka na smrť naľakaná chcela mu pomôcť, ale už bolo neskoro — malý chlapček sa zadusil.

Zastreľil sa na hrobe svojho otca. Z Trenčína píšú, že bývalý úradník jednej poisťujúcej spoločnosti Béla Huszár minulé dni z Budapešti prišiel do Trenčína

a šiel rovno do cintorína, kde sa na hrobe svojich rodičov zastrelil. Vo svojom zanechanom liste za príčinu samovraždy udal svoje neprajné hmotné pomery a ľahkomyselný život.

HOSPODÁRSTVO.

Dobrobyt nášho robotníckeho ľudu.

(Dokončenie.)

Naši robotníci tak chcú žiť — a to im aj my prajeme — ako jejich súdruhovia v tých najbohatších krajinách. Lenže naši veľmožovia, veľkostatkári, veľkí priemyselníci a kapitalisti tiež by radi mali toľko dôchodku, koľko ho majú boháci iných krajín. Čo je vec celkom prirodzená. Lenže naša prez stá rokov utlačená, v hospodárskom ohľade zanedbaná a vycicaná krajina nie je vstave toľko čistého výnosu preukázať, koľký je zapotreby k tomu, aby naši takrečení zámožní ľudia toľko dôchodkov mali a tak žili, ako žijú na príklad bohatí Angličania.

Spôsob ku takémuto životu majú u nás len naši novomódní zemepáni, to jest židia, lenže títo šporujú a nemárnia, od tých nech nečakajú poľahčenie robotníci. Tí sú ako pažravý moloch, ktorý sa len vtedy nasýti, keď celú krajinu prehltnie. Toto ale očakáva nás už v krátkom čase. Oproti tomuto molochovi bráňme sa kresťania!

Položenie našich robotníkov len vtedy sa obráti k lepšiemu, jak sa napravia naše hospodárske pomery. Jak budú u nás viac dorábať a keď nám pomery dovolia, aby sme čím viac trovili z našich a zo zahraničia dovezených plodín: vtedy zväčší sa tá čiastka, s ktorou budeme môcť robotníkov našich napomáhať. Vtedy bude väčší dôchodok zemepánov a kapitalistov, ale potom aj robotník s väčším právom bude môcť žiadať väčšiu mzdu bez toho, že by štrajkoval a vtedy obetovavšie budú aj naše majetné triedy. To sa ale len vtedy stane, ak aj zemepáni zrieknu sa dosavadnej ľahostajnosti a ľahkomyselnosti a budú šporovať. Treba teda zúžiť úzdu. Menej prekartovať, menej troviť na daromnice, na to pukané víno a na panské pohodlie. V tomto páde o mnoho viac budú donášať jednotlivé panstvá a potom z toho veľa ujde sa aj robotníkom. Toto platí pre obe stránky, pre zemepánov tak, ako aj pre robotníkov. Kto raz zksesne, ten je ztratený. Konečne ani bývalí zemanovia nemôžu žiadať od krajiny, aby ona vydržovala jejich nezdarých potomkov. Aj pán nech sa naučí pracovať. To nenie haňba. A keď všetci budeme jednako usilovní a šanobliví, pozdvihne sa náš dobrobyt a spadnú tie múry, ktoré nás oddelujú.

Nemrhajme teda čas. Každý deň, ktorý v našom zanedbanom hospodárskom položení ničomne trávim, zapríčiní pustošenie a záhubu stá a stá chudobných rodín. Pracovať musíme, dorábať čím viacej, ale aj brániť musíme to, čo sme dorobili, zgazdovali, aby to dovedrovaní cudzinci neprehltli, lež aby to ostalo nám, alebo tým, ktorí nám to dobre zaplatia.

K polepseniu hospodárskeho stavu u nás prispejú s úspechom a najistejšie len dvaja: hospodár a vychovavateľ ľudu. *Gazda.*

DOPISY.

Spišská Magura.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie môjho dopisu v našom «Krešťane».

O Matašovciach bol v 38. čísle «Ľudových Novín» jeden dopis uverejnený, v ktorom pán dopisovateľ, aby Matašovánov pre boj podobný ľúčanskému získal, sa im s tým zalichotí, že píše o nich, že sú prví v Magure čo do učenia a prebudenia. V čom ale pozostáva tá ich učenosť, vzdelanosť. Asnád v tom, že žiadne noviny nečítajú? Asnád v tom, že ich škola je v celej Magure najchatrnejšia a že so všetkou silou a mocou brojili, hneď revolúciu robili, keď na miesto neučeného človeka — ako to tak cirkevný, ako aj krajinský zákon prísne predpisuje — diplomovaného učiteľa museli voliť a prijívať. Asnád v tom pozostáva ich vzdelanosť, že teraz kňazov, ba ešte aj rodičov daktorých kňazov od hlavy do päty ohovárajú a im potupné mená dávajú? Asnád v tom pozostáva ich prebudenie, že pri jedných nie tak dávnych voľbách krajinských hneď polovica Matašovánov proti kandidátovi ľudovej strany bola? Asnád v tom, že oni veľmi mnoho prispeli k tomu, že pri jedných voľbách stoličných dvaja katolícki kňazovia prepadli a liberáli boli vyvolení? Asnád v tom, že pri jednej notárskej voľbe práve z ich kruhu boli niektorí proti statočnému krešťanovi, úprimnému priateľovi ľudu za žida kortešovať a to ešte v cudzom okrese? Či to na vzdelanosť, na prebudenie ukáže, čo oni povedali, že nechcú mať, že im netreba farára krčmára, to jest takého kňaza, ktorý by ich chcel vytrhnúť z rúk židovských a celkom samostatnými učiniť, ktorý by im chcel krešťanský sklep založiť a asnád aj krčmu do rúk krešťanských dostať. Aj pri terajšej voľbe farára toľko nemúdrosti, podvodu, neúprimnosti, ba opravdivej zaostalosti zbadať u Matašovánov, ako zriedka dakde. Čuj len svete! Teraz žida si vzali za najhlavnejšieho radcu, za

patróna a anjela strážcu. Ten žid sa teraz chvastá s tým, že v Matašovciach ten bude farárom, ktorého on bude chcieť. Keď to národné prebudenie v oddaní sa židovi pozostáva, poľutovania hodný je taký národ, lebo on skôr-neskôr tak hmotne ako aj duševne zkazu iste vezme.

To už tiež nezodpovedá pravde, že by pán biskup len Brtku nebol kandidoval, ako to tiež «Ľudové Noviny» luhaly. Osvietený pán biskup okrem Brtku ešte troch nekandidoval, a síce z tej istej príčiny nie, ako Brtku, že nemajú farársky exáment, ktorý cirkev od takého kňaza, ktorý faru pýta, požaduje. Pánu Brtkovi, ktorý je aj tak ešte len štyriročným kňazom, sa teda žiadna krivda nestala a to tým menej, že ho pán biskup nazpät poslal do Lokce (Orava), kde sa veľmi dobre cítil, kde by aj naďalej bol chcel zostať a odkiaľ len s veľkou nechutou prišiel do Matašoviec. Pán biskup vyplnil teda jeho vrúcnu žiadosť, keď ho z Matašoviec tam poslal.

Aj to musím ešte podotknúť, že pán biskup štyroch farárov a jedného kaplána, spolu teda piatich kandidoval na tú faru a to všetkých dobrých, príkladného života a účinných kňazov.

Matašovania by veľmi múdre jednali a len to by bolo po krešťansko-katolícky, keď by neslúchali buričov a židov, ale pekne poslúchali a to zaraz osvieteného pána biskupa, ktorý im len dobre chce. To im prísne rozkazuje i štvrtý príkaz Boží. To im káže i zdravý rozum, keď ešte majú takého. Však pán biskup musí najlepšie vedieť, čo by pre ich dušné spasenie najužitejšie bolo. A konečne keď si z tých päť kandidovaných medzi dvoma mesiacmi nevolia farára, má potom biskup právo im ktoréhokoľvek kňaza za farára poslať.

Bože, chraň doteraz ešte dost nábožný a spokojný ľud magurský od takých priateľov, ktorí by ho chceli odtrhnúť od kostola a s tým od Boha a tak uvrhnúť ho do večnej záhuby. To sú nenie priatelia, ale opravdiví venci, trebárs aj v baranej koži odatí!

S krešťansko-ľudovým pozdravom.

Spišiak

***

Solčany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Krešťane».

S veľkou radosťou sme vzali v známosť, že do stoličného výboru vystupujú u nás dvaja vysoko ctení ľudomilovia, a síce dr. Jozef Janda a Jozef Spál, hlavný slúžny. Hovorí, že aj zatiaľ liberál Ľudevít Tóth, nám nemilý hlavný slúžny topolčiansky vystupuje, ale tento marne tu probuje šťastie. Okrem Holladiko nikto ta nenie doňho zaľubený, no ešte aj jakýsi Adda, lekár, ho ľúbi schvalovať. My, čo poriadni ľudáci do jedného chlapa odhlasujeme na všeobecne milovaných, výš spomenutých dvoch pánov. Poznamenáť musím, že milý pán Jozef Spál pri poslednej voľbe hlasoval smelým a otvoreným čelom na kandidáta ľudovej strany. Kdežto

Tóth sa len ochúňal sťa s teplým osúchom, aby nemusel na nikoho hlasovať. Sväté Písmo tvrdí, že kto nenie s nami, je proti nám. Nuž pán Tóth nebol s nami, teda bol proti nám, z čoho i to nasleduje, že teraz aj my máme byť proti nemu. V nás nedôveru vzbudzujú už tie liberálne rapiny tváry Tóthovej.

A preto ešte raz upozorňujem mojich spoluobčanov, aby nesadli na lep sľubom, lež všetci hlasujme na pána dr. Jozefa Jandu a pána Jozefa Spála.

S Bohom! *Neohrozený ľudák solčiansky.*

***

Turzovka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

V našej drahej vlasti je málo tak rozsiahlych obcí, ako je naša. Zvláštne pomery našej veľkej obce vyžadovaly tú nevyhnutelnú potrebnosť, aby u nás založená bola privátna škola, v ktorej sa vyučuje v reči maďarskej a nemeckej. Voľba učiteľa tejto školy prevedená bola dňa 6. októbra. Miestny pán farár Juliuss Lonszky ako predseda voľby predstrel ku voľbe shromaždeným záležitosť a oznámil, že na vypísanú stanicu hlásilo sa 12 učiteliek a 11 učiteľov. Voľba bola ťažká, lebo sa z konkurentov voličom nikto nepredstavil. Väčšina voličov zaujala sa za učiteľa a tak na odporúčanie velebného pána farára bol za učiteľa vyvolený do našej privátnej školy maďarsko-nemeckej p. Andrej Székely. Jako bude tento pán tu účinkovať, to sa ešte nedá vopred vedieť, ale myslím, že bude usilovný a voličia budú s ním spokojní už aj preto, lebo vo svojom prosbopise sľubuje, že si zvlášte na tom bude dať záležať, aby sverenému dieťku «v nábožnosti a mravnosti vyučované boly». Čo je veľmi potrebné. Tam, kde je nenie nábožnosť a mravnosť, tam je bydlisko všetkého zlého. Tam nenie lásky, nenie presvedčenia, nenie oduševnenia. I v Turzovke mnoho treba naprávať v tomto ohľade. Kto ale bude učíť a naprávať, keď nie kňaz a učiteľ? Veď oni sú to «svetlo sveta», o ktorých Kristus hovorí. Musia pracovať a nesmie spať ani jeden, ani druhý, lebo príde nepriateľ a «rozseje kúkol medzi pšenicu». Zaiste o tejto pravde sa presvedčil velebný pán farár Julius Lonszky a nielen v kostole chce pracovať ale i krem kostola. Vie on, že kostol sám v sebe už nenie dost získať duše k dobrým cieľom a stále ich v dobrom udržať, preto použijúc prostriedek ku cieľu slúžiaci, predplatil na 200 čísiel «Kresťana». Vie on dobre, akou zbraňou bojujú nepriatelia katolicizmu a vlastenectva.

Jakou zbraňou bojujú oni, takú im máme i my oproti postaviť. Nech sa len rozširuje «Kresťan». Nie 200. ale 800 čísiel by bolo potrebné do našej farnosti. Až sme už raz jedni v mysli i v srdciach; až sme už raz kresťania nielen v kostole, ale i v rodinnom krbe, i v politike. i na ceste, i kdekoľvek, kde sa len obrátime! Turzovania, čítajte len «Kresťana». Treba sa učíť, treba čítať dobré noviny, treba napredovať, treba sa

pohybovať! Dnes [z]ijeme také časy, že len vtedy príde k voľačomu, keď nielen rukami, ale aj rozumom budeme pracovať. A tak hýbajme sa! Veď i voda, keď netečie, skvasne.

Kysučan.

***

Z Velkých Dvorán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Zvestujem cteným čitateľom «Kresťana», že okolo 20. novembra budú v nitrianskej stolici voľby do stoličného výboru. My budeme hlasovať v Čitároch. K veľkej radosti našej tam vystúpi aj veľkomožný pán Sigismund Lelkes, statkár rypniansky. Je on priateľom duchovenstva a muž pobožný. On má tú zásluhu, že načal Tótha, bez peňazí ho vyplatil v Nitre. Veľmi mu musíme byť povďační za to, že naklonil stolicu na to, aby poslala Tótha do komory odpočinku, kde môže duša, ako málo mu pomohlo priateľstvo Jána Holladiho, ktorý v židovských novinách vzdychal k Pánu Bohu, aby zachoval Tótha Topolčanom. Tóth je práve v takej miere milý okresu topolčianskemu, jako Holladi fare topolčianskej. Môžu si ruky podať. Tedy Bojna, Dvorany, Čitáry, Oblokovce už i z povďačnosti hlasujte na pána Lelkesa.

Rypánsky.

***

N.-Orvistye.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresťane».

Veľmi smutnú vec idem na vedomie dať so žalostným srdcom, zvlášte dobrého a milosrdného srdca ľudom. Našu chudobnú obec potkalo hrozné nešťastie. Dňa 18. októbra o 4. hodine ráno vypukol u nás strašný oheň. Čo zapríčinilo toto hrozné nešťastie, s istotou povedať nevieme, len sa nám tak zdá, že to zapríčinila pomstivá ruka. Práve z tej strany, z kadiaľ hrozný vector najviacej dul, začalo horeť, ako keby bol dajaký zlý a bezbožný človek s tým úmyslom podložil, aby celá dedina na popol zhorela. Zhorelo 15 domov, celý jeden rad dediny, tak že 4 rodiny, väčším dielom chudobnejšie, o všetko prišli. Týmto nešťastným ľudom len toľko ostalo, čo mali na sebe, alebo čo v chytrosti mohli na seba hodiť. Zhorelo ďalej 14 stodôl so všetkou krmou a so zbožím z čiastky ešte neomláteným, bo patriční majitelia nachodia sa ešte vo svete na robote. Jedon človek, ktorý chcel svoju jedinkú kravičku z maštale ratovať, sa nebezpečne popálil, jedno osemročné dievčatko ale chcelo sa ukryť v dome šifrom pokrytom, kde aj druhí ľudia niesli svoje veci, aby ich pred ohňom zachránili. Lež chytil sa plameňom aj ten šifrom pokrytý dom a zhorelo v ňom chudiatko aj to osemročné dievčatko a všetko, čo v dome bolo, len holé múry ostaly z neho. Panuje následkom tohoto nešťastia tak hrozná bieda u nás, že nad ňou i kamenného srdca človek za-

plakať musí. Prosíme preto v mene všemohúceho Pána Boha a s náležitou úctou všetkých drahých kresťanov, aby sa láskave smilovali nad týmito nešťastnými ľuďmi a podporili ich bárs ak chatrnými milodarmi. Koľko je komu možné, bárs aj 1 halier obetujte na oltár lásky k blížnemu a bude to skutok opravdového milosrdenstva, ktorý milosrdný Pán Boh každému veľkodušnému dobrodincovi stonásobne vynahradí. Láskavé milodary prosíme príležitostne odoslať na adresu: Ján Siska, rychtár. N.-Orvistye, p. Pöstyén. (Nyitram.). *Georg Mokos.*

K našemu vyobrazeniu.

V Korei vo východnej Azii Japonci, ktorí si túto krajinu násilne podmanili, veľmi dávajú pozor na železnice. Ako zastihnú dajakého domorodého že hubí dačo na železnici, krátkym právom odsúdia ho na smrť a ako to náš obrázok predstavuje, odsúdených priviažu na drevo, ktoré má podobu križa a zastrelia ich.

Rozmary a žarty.

Zradca.

- Kde si bola Klára? — pýtala sa matka.
- Kus som sa prešla maminko, — odpovedala dcéra.
- A celkom sama?
- Áno, celkom sama.
- Teraz mi to ale už musíš vysvetliť, že ako je to, lebo s parazólom si odišla a teraz sa s paličkou navraciaš?

Vtipná rada.

- Čo mám robiť, môj kôň kope?
- Hm, ľahký spôsob.
- Nuž?
- Nestávajú si mu k zadným nohám.

Odpovedal.

Učiteľ: Jožko v piatej lavičke. Povedz mi, ako Boh stvoril Evu?

Jožko bol chlapcom kefiara, i keď sa ho učiteľ toto pýtal, v mysli svojej bol doma, pri stolíku otca. I učiteľovi odpovedal chytro:

— Vezme otec sršť, sviaže ju drôtom, pripraví do hotovej doštičky a tak robí kefu.

Škola.

Starý Jakhub: Majn zónh, phoď, naučím fa khupčif.

Mladý Jakhub: Nho, thátele, jakho?

Starý Jdkhub: Majn zónh, khead predávaš, to 5 a 5 je 12 a khead khúpuješ, to 5 a 5 je len 8. Wi hajzd?

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Pozvanie.

Slováci na Anjelovompoli (Angyalföld) usporiadajú v nedeľu dňa 10. novembra v miestnosti «Kresťanských Socialistov» (Fóthi út 18.) pri spoluúčinkovaní členov «Budapeštianskeho Katolíckeho Delníckeho Kruhu» **zábavný večierok** s divadelným predstavením a rozmanitým programom. — Začiatok o 6. hodine večer. — Programm za 40 halierov dostať pri pokladnici.

Riaditelia.

II. krajinská púť do Svätej Zeme. Dňa 25. novembra r. 1907. pohne sa II. krajinská púť do Jeruzalema. Smer cesty: Budapest—Belgrád—Sophia—Konstantinopol—Smyrna—Beyrouth—Jaffa—Jeruzalem a naspät. Ceny súčasťenia: I. trieda 900 korún, II. trieda 700 korún, III. trieda 350 korún, v ktorej summe obsahuje sa úplné zaopatrenie cez 21 dní. Bez zaopatrenia železnica III. trieda a paluba na lodi 230 korún. Trvanie cesty 26 dní. Prihlásiť sa možno do 10. novembra, počom neskoršie prihlasy nemôžu sa do ohľadu vziať. Programom ochotne poslúži duchovný vodca velebný pán Ján Simontsíc. farár (Czobolyfalva, Trencsénm.).

Spisy redakcii zaslané.

Stanovy a Odpustky všeobecného Sväto-Omšového Spolku pod preslávnym Menom, pod Ochránstvom a so vzývaním milostiplnej a nepoškrvnene počatej Matky Božej Marie u P. P. Františkánov v Ingolštadte utvoreného. — Z pôvodiny nemeckej s dovolením Dôst. Biskupského Generálneho Vikáriátu v Eichstát-u vydanaj. Tlačou Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Kráľovna sv. Ruženca. Mesačné sošity. Vychádzajú na 1. v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov). Sostavuje Stefan Pironcsák v Jablonke (Orava), na ktorého sa majú zasielať predplatné peniaze, alebo milodary na vydávanie týchto sošitov venované. Hlavný spolupracovník: Andrej Šujan-ský-Bucsek.

Obradoslovie (Liturgika). čili učenie o svätých obradoch Cirkve katolíckej pre katolícke dietky. Spísal Fr. Richard Oswald, kňaz arcibiskupstva okrihomského. So schválením najdôst. ordinariatu ostrihomského. Treťie ilustrované vydanie. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave (Nagyszombat) 1906. Cena tvrdoviazaného výtisku 50 halierov.

Členova knižička Spolku Kresťanskej miernosti Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomského. Obsahuje návod ku sriadeniu kresťanských spolkov miernosti. Litánie najsl Srdeca Pána Ježiša. Rozjímanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odkazy redakcie.

Zvedavý Zayugrócz. Tešilo by nás, keby sme vám mohli na vedomie dať, že to nenie povinný. Dľa terajších zákonov je tomu ale tak. Dľa budúcich zákonov budete oslobodený.

Z. B. F. T. O žiadané hry sa postaráme, snáď budú voľakde k dostaniu,

J. M. B. Knižky sa síce nedajú tak robiť ako jarmočné boty, keď nám ale bližšie odpíšete, akú knižku potrebujete, postaráme sa o ňu.

P. Dopisovateľ. Nagyszombat. Nelakajte sa toho, že ľudová strana žabu zhltila, ako to skalické noviny píšu. Nie kresfanská ľudová strana zhltila tú žabu, lež «Ľudové Noviny», preto tok vospust sveta kvákajú.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Kreštania kupujte len u kreštanov!

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 29. októbra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. **Pšenica:** tiská K 22·75—24·30, stolnobelehradská K 23·15—24·10, peštianska K 23·95—24·10, banátska K 23·05—23·75. — **Raž:** prvotriedna K 21·00—21·35, druhotriedna K 20·80 do 20·95. — **Jačmeň:** prvotriedny K 15·70—15·90, druhotriedny K 15·50—15·70. — **Ovos:** prvotriedny K 16·40—16·60, druhotriedny K 16·00—16·30. — **Proso:** K ———. — **Kukurica:** Kor. 14·10—14·25. — **Repica:** K 34·50—36·00.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	18·70	18·10	18·00	17·80	17·50	17·10	16·70
		č.	7	7½	8		
		K	15·90	14·40	10·00		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·90, hrubé K 7·10.

Ďatelinové semä: čistené K 150·00—160·00, lucerna čistená K 120·00—126·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4·20—4·30, žlté K 4·80—5·00 za 100 kilov.

Strova: Fazuľa veľká biela K 19·50—19·90, miešaná strakavá K 14·00—15·00. — **Hrach:** nelúpaný K ———, lúpaný K ———. — **Šošovica:** čistená K 50·00—75·00. — **Konopné semä:** K 26·00—27·50. — **Mak:** K 80·00—82·00. — **Rasca (kmín):** Kor. 92·00———. Všetko po 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 45·00—46·00, srbské (100 kusové) K 32·00—00·00.

Lekvár: srbský K 31·50—00·00, slavonský K ——— do ——— za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 38·00, fiumánsky White-Star (***) K 32·00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** v klobúkoch K 77·00 do 77·50, kockový K 79·00—79·50, žltý K 77·00—77·50 za 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 154·00—155·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 129·00—130·00, 3-kusová K 130·00—131·00. vidiecka K ——— za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 162·00 do 163·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 52·50—53·00.

Vajcia: prima uhorské K 92—94, podľejšie K 72 do 78 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·40—2·60, k vareniu K 1·50—1·70, syr 12—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·15—1·25 kilogr.; kurence k smaženiu K 1·30—1·50, kurence k pečeniu K 2·00—2·60, sliepky na polievku K 2·70—3·00 za jeden pár.

Slabosť

nervoznosť, krče, klopanie srdca nez-náme od kedy potrebujeme Fellerov Elsa-fluid. Jeden tucet na prábu 5 K franko. Onjednajme u V. Eugena Feller, Stubica, 18 číslo. (stolica Záhreb.)

Dada.

Najlepšie budičky Registrovaná známka „Adler-Roskopf-Alarm“ k dostaniu len u mojej firmy.

Záruka 3 rokov na písme.

S 1. zvonkom, ocelová kotva a zástavido K 3.80. — S osvetleným v noci číselníkom K 4.20. S 2. zvonkami, ocelová kotva a zástavido 4.40. — S osvetleným v noci číselníkom 4.80. Súbežné budič hodiny 2.90. S osvetleným v noci číselníkom 3.30. Záruka 3 rokov na písme. — S tovarom nespokojným vrátiť sa peňaze. Rozposielanie s pošlovou dobierkou.

Prvá hodinová fabrika Bräx **Ján Konrád** cis. a kráľ. dvorný líferant v Bräxi č. 696. Žiadajte si moj hlavný ceník s 3000 vyobrazeniami franko a zdarma.

Veľmi pekná ozdoba!

Zaznačená vzorka.

Zákonná ochrana.

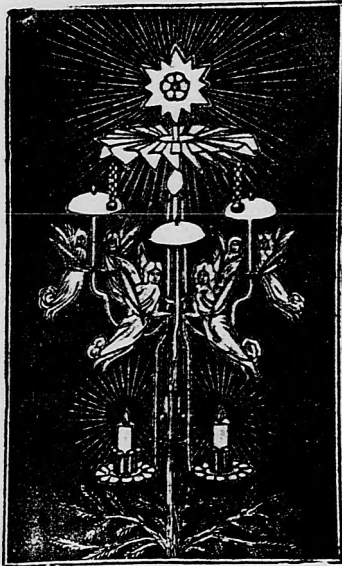
Najkrajšia ozdoba vianočného stromu

mnou opravený

I. čísla blisklavy anjel zvonček k vianočnému stromu.

Celkom z kovov, 6 pozlátených anjelov, 30 cm. vysokých. Záruka za dokonale dobre pôsobenie.

Dá sa hneď upevniť na najmenšom a najväčšom vianočnom strome. Na stôl postavený dá sa upotrebiť ako stolový zvonček. Postavený na teplé kachle účinkuje aj bez plameňa sviečky. Teplo troch sviec pohne nhybajúce sa kolečka stroju a kroz tri opravené ocelové paličky udrú na tri zvončeky dajú príjemný strieborný zvonový hlas mladých i starých povzbudiac k vianočnej pobožnosti. Cena s obalením a úpravou za kus

36 kusov kor. 57.50

50 kusov kor. 77.50

3 kusy kor. ...	4.25
4 " " " " " "	5.80
6 kusov " " " " " "	8.-
9 " " " " " "	12.-
12 " " " " " "	15.-
24 " " " " " "	29.-
36 " " " " " "	43.50
50 " " " " " "	50.-
100 " " " " " "	112.-

2. čísla ten istý anjel zvonček ku vianočnému stromu v najľahšom a najkrajšom niklovanom vystavení krútenými zvoničkami, s tromi krásne skvejucimi sa striebornými lamettkvetami, ktoré vo zapolení sviec zazačno krásne paprsky vylučujú. — Cena v balíku s úpravou upotrebenia za kus kor. 2.—

3 kusy kor. ...	5.50
4 " " " " " "	7.25
6 kusov " " " " " "	10.50
9 " " " " " "	15.50
12 " " " " " "	20.25
20 " " " " " "	39.50
100 kusov kor. ...	150.—

Najnovšia ozdoba vianočného stromu zo skla!

12 kusov vyberaných dľa veľkosti a vystavenia predmetu K —40, —60, —70, —80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 kusov v zaobalení dľa veľkosti predmetov K —75, —90, 1.—, 1.20 Lametta (anjelské vlásy) zo striebra alebo zlata, obálky po K —10.—, Orechový drôt 100 kusov K. —20.—, Sklenené guľkove retiazky 1 1/2 m. dlhé dľa veľkosti guľiek K —90, —95, 1.20, 1.40 Malé sviečky k vianočnému stromu, 24 kusov v kartone K —50, väčšie 15 kusov v

kartone K —58. Svetničekov tucet K —50.

Vianočná odmena.

Každý ctený odberateľ. Ktorej od 1 septembra do 30. novembra vliste objedná u mňa na raz tovaru v cene aspon do 40 korún ako vianočnú odmenu dostane ovo mna zdarma 4343 čísla alarmbudič hodiny s ožiarenými vnoci číslami.

Vymienka je dovolená peňaze sa tiež navracaju riziko je teda vytvorené.

Tovar sa rozposiela s poštovou dobierkou alebo pri predbežnom doposlani peňazi. Objednat najlepšie je na postovej ponôzke, alebo v liste s poštovou dobierkou. Pri objednaní v liste treba označiť či sa žiada zasielka s postovou dobierkou alebo či sú peňaze udozodlané s postovou poukazlou V zájme každého objednávateľa teži, objednanie previesť, do 15 decembra požtový úrad pre veľký obchod nenie v stave zasielky vždy na čase vybavit.

Objednavky za včasu treba poslat.

Na prvo fabriku hodin Ján Konrád cis. a kr. dvorný liferant Brúx 1999 (Cechy).

Prosíme žiadať si náš hladný cenník s viacej než 3000 vyobrazemiami, ktorý každému ocholne zdarma pošleme.

Ziadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči bohate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov. — Svajcarsko pôvodný systém Roskopf patent K 5, Registrované orelové Roskopf nikel remontoar K 7.

I. hodinova fabrika cis a k. dvorný doposielateľ

Hans Konrád Brúx No. 400 (Cesko.)

5 korun

pôvodné švajcarské Roskopf stroju, privilegované anker remontoir-hodinky s masivnou začlonou struny. Svajcarske anker dielo s olovemon ochrannou známkou v niklovej obalke so šarmir prikrievkou (odinky idu 36, nie 12 hodin) s peknými pozlátenými ručičkami najpresnej vskúmané so zarukou 3 rokov kus po K 5.—, 3 kusy K 14.—, Ručičky na minuty K 6.—, 3 kusy K 17.—. V cenniku veľký výber.

7223 čísla tobolka na peňaze kus z jasno tmavej safian kože s tobolakou na drobné peňaze, štyri oddiely, s niklovou zátvorkou 9 cm. dĺžky, 6 cm. šírky K 1.50

7202 čísla locná dobrá tobolka na peňaze kus, z do-rej hladkej kože, s pevnou koženou zátvorkou, 4 oddiely, s tubolkou na papierové peňaze s 3 zátvorkami 9 cm. dĺžky 6 cm. šírky K 1.35.

Lepšie tobolky na peňaze K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 a vyše.

Prosíme žiadať s cenníky

!!! S 16 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor-dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 28.

(Staré číslo domu VI., Gyár-utca 50. č.)

Odporuča pri uplnej záruke

benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným podnikom, taktiež

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čistening.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdrom aj medzi domami slamou krytými. Cielom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobytná trieda pre stroje polného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku sietin adt.

O nedostyžiteľnej zvláštnosti týchto strojov podáva zpravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmohradsko). P. Tóth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács.)

Cenník na žiadosť zdarma a franko.

Lacné české perie.

5 kilo nové

tmavé driapané

12 kor.

Biele mäkké,

jak páper 18

kor.— 24 kor.

Biele ako snáh

mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vyminkou dovolené jestli sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Bruyère drevené fajky.

Fabrikát prvej

jakovosti z nez-

pustného oprav-

dového Bruyère

dreva.

Prijemné a suché fajčenie preto ohľadom čistoty a chuťnavaosti paru nemá.

Va vlaštonu zájme pýtať toba, moji roz-múhly cenník s viacej než 3000 obrázkami.

Oznamením prijíma

administracia

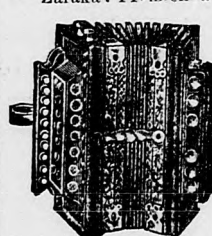
'Krestan'

Budapest,

Szentkirályi-u. 28.

Najlepší a najlacnejší pramen objednávania.

K láskavému povšimnutiu! Od mojich hudobných strojov netreba žiadneho cla platif, bo sú to všetko krajinské doroby. Zaraka: Pramen'a dovolna alebo sa peňaze vratia.

Odporúčam najlepšie harmoniky. — Č. 306 1/4 10. tastiek, 2 registry 60 hlasov veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 8.50. Č. 307 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 308 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 309 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 310 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 311 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 312 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 313 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 314 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 315 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 316 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 317 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 318 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 319 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50. Č. 320 1/4 10. tastiek, 3 registry, 70 hlasov, veľkosť 31x1 1/2 cm. K. 9.50.

Záruka za paktú a spravnú robotu. — Rozposielanie s postovou dobierkou. — Cis. a král dvorný liferant

JÁN KONRÁD

rozposielajúci dom hudobného tovaru Brúx číslo 697. (Cechy).

Hlavný cenník s 3000 vyobrazemiami na žiadosť každému franko a darmo.